

konca dni je bil prijatelj mladini, nikoli ga ni zapustil izredno svež in zdrav humor. Redno se je udeleževal sestankov upokojenega učiteljstva, na katerih je podajal marsikaj iz svoje bogate življenjske in učiteljske prakse. Še pred pol leta je na iskrenem sestanku s tovariši slavil 90 letnico svojega življenja.

Zdaj je sledil svoji pred 15 leti umrli gospe soprog in mnogim svojim tovarišem, ki so že davno pred njim šli to svojo zadnjo zemsko pot. Mnogi prijatelji in znaneci, zastopniki društev in uradov, zlasti na mnogo pokojnikov upokojenih in aktivnih tovarišev, mu je dajalo zadnje spremstvo. Predsednik JUU sreskega društva v Celju tov. Roš je vzglednemu in zaslužnemu tovarišu v slovo izpregovoril ob odprtem grobu. Zagotovil mu je, da bo ime Toma Graha v kroniki Celjskega učiteljskega društva slej ko prej ostalo ohranjeno na enem izmed najčastnejših mest.

† Rudolf Žnidarčič

Rojen v Gradišču nad Prvačino v Spodnji Vipavski dolini kot sin premožnega posestnika, krščen od pesnika Simona Gregorčiča, je doštudiral učiteljske v Kopru in kot učitelj preromal vso slovensko zemljo; omahnil je v grob pod Kamniškimi planinami, star komaj 54 let.

Njegova označba je izpopolnjevala, smoter resnica. Vse svoje žive dni, skozi vse boje in nehanje je sledil k enemu cilju — k popolnosti človeka. Notranje popolnoma izgrajen, s širokim obzorjem je šel po poti življenja, vzgajal, učil, delil dobrote in se boril ter iskal še vedno višjih smotrov.

Zato je bil prvenstveno vzgojitelj. Vzgajal pa je učence z vzgledi, ne s praznimi besedami. Vzgajal je narod, pa ne samo s pustimi predavanji, temveč s prijazno besedo v hišah bednih in zapuščenih. Te je smatral za narod. Zato so ga ti smatrali za svojega prijatelja. Roditeljski sestanki so se vršili v domovih šolarjev, tam je obiskal starše, tam je bila beseda najiskrenjša in najtehtnejša.

Šel je po poti slovenskega učitelja: je učil, predaval, režiral, igral, prepeval, vodil najrazličnejša društva in pomagal povsod, kjer je bilo potrebno.

Pot mu ni bila z rožami posuta: prestal je svetovno vojno, bil ranjen, izgubil svojce, porušil so mu življenjske ideale: vero v delo in pravičnost.

Bil je utrujen, a ne izčrpan. Težko bolan je učil in predaval, zraven zgradil šolo in pisal zgodovino črnuške fare. Zdaj spi v Kamniku na Zalah ob edinki Sonjici. Združena sta gotovo srečna.

Njegovo prvo delo je zvezano z delom za naše osvobodjenje. Ob pričetku svetovne vojne, v januarju 1915. je zaprisegel mobilizirane Gradiščane na zvestobo jugoslovanstvu, slovanstvu in antanti. Tako ni nihče izmed njegovih rojakov zaslužil avstro-ogrsko medalje.

V maju 1918. je izbruhnil radgonski upor, ki je postavil na zatožno klop 12 vojakov. Za tolačja je bil imenovan poročnik, pokojni Žnidarčič. kateremu se je posrečilo rešiti življenje 4 vojakom. »Slovenski narod« je ob sedmi obletnici teh dogodkov, dne 26. maja 1925. o tem poročal: »Zasliševanje številnih prič in obtožencev je trajalo le kratko časa in že dne 26. maja 1918. ob 9. uri dopoldne je bila razglašena obsodba, s katero je pretila smrt vsem obtožencem. Po zaslugi slovenskega oficirja Žnidarčiča pa je s prizivom uspelo četvorici rešiti se smrti, medtem ko je glede ostalih osmih obtožencev bila smrtna obsodba potrjena in torej smrt neizogibna.

Po prevratu je kljub temu, da je imel družino, ostal na prošnjo v Celju in z 18 vojakov vršil ves čas demobilizacije službo koldvorskega poveljnika.

Takoj po končani demobilizaciji je odhitel na Koroško, kjer se je udeleževal vseh operacij naše vojske, nato pa stopil v učiteljsko službo tudi na Koroškem.

Po nesrečnem plebiscitu se je umaknil v Grahovo pri Cerknici, kjer je nastopila zanj gotovo najmirnejša in najsrečnejša doba. V tistem družinskem krogu je učil in pomagal graditi vodovod.

Potem je šel v Moravče in nato v Leskovec pri Krškem, kjer je doživel največja razočaranja. Vsa njegova notranja zgradba se je hotela zrušiti ob težkih udarcih. Leskovec je bil mejnik v njegovem življenju, a iz vseh spoznanj in doživetij je izšel čistejši in popolnejši. Tu se je zgodilo tudi najhujše: tragično je umrla komaj dvanajstletna Sonjica, ljubka in dobra kakor svetel sončni žarek.

Šel je potem na hrib Št. Rupert in zopet v dolino v Črnuče, kjer je zgradil šolo. Počasi je po težki bolezni v njem rasla življenjska moč in se vračala vera v pravičo.

Kakor da je čutil, da se bliža zadnji postaji. Dneve in noči je predsedal pri delu, urejal šolo, pisal zgodovino Črnuč in se še bolj sklenil z družino. Iznenada pa se je poslovil od zvestih in umolknih za vedno.

Njegovo spanje je spanje pravičnega. V življenju težko preizkušal si je izklesal idealni lik človeka, izobražen in delaven je izpolnil življenje z delom, za pravico vedno neustrašeno se boreč. Vedoč, da ni delo za narod samo govorjenje in da narod brez trdne gospodarske podlage le malo pomeni, je uvedel v šoli v Leskovcu poseben sistem varčevanja, da so učenci nalagali denar in se privajali poznejšemu skrbnemu gospodarskemu življenju. Izdelal je nešteto zemljevidov, znan je posebno zemljevid Spodnjega Posavja. Govoril je vedno najčistejšo slovenščino ter bil zvest član JUU.

Njegov pogreb je izpričal geslo »Zvestoba za zvestobo«. Za njim so stopali užaloščena rodbina, šolarji, narod s Črnuč in zvesti rojaki.

Od Koroške bo vel veter in prinašal tožbe naših. Od rodne Vipavske doline bo pomlad dihala vzdih. Lačni narod in nevzgojeni otroci bodo hodili po svetu.

Znidarčič bo vzor kako je treba vzgajati male, nasiti lačne in služiti domovini.

Bil je vzornik, zato ni umrl. B.

† Frančku Žličarju v spomin



Tih in skromen v življenju, dober in velik v dejanju, mil in dober do bližnjega. Takšen je bil Tvoj obraz, takšno Tvoje življenje!

Ne bi bilo v skladu s Tvojo življenjsko potjo, če bi v visokem poletju namesto da si se za vedno poslovil, šel z nevajenim korakom lastni sreči nasproti, ki se Ti je k najvišjemu dnevu življenja vsa zoreča ponujala s praga tihe sreče v ljubezni. Sreča ni hotela priti v opreko s Tvojim življenjem, v katerem si bil pač varen, da si dajal drugim, nase si pa ob vedno trajajočem delavniku pozabil.

Vdan v življenje, ki danes tepe, jutri gladi, potem pa zopet tepe, si v svojem plodnem delovanju izven šole delal od zgodnje pomladi do pozne jeseni na vrtu, v sadovnjaku in v gorici. Ko si svoje vrtnice in drevesca, katere je vse leto skrbno negovala Tvoja vrtnarska roka, ob dnevih, ko se začne iz Pesniške doline vleči v griče Slovenskih gor, gosta jesenska megla, dobro obvaroval pred mrazom, si pa obrnil korak v svojo delavnico na šolskem podstrešju, ki Ti je bila poleg vrta Tvoj drugi dom. Vrt, Tvoje pisane vrtnice, Tvoja delavnica, so Ti bili vedno sveži viri vedrin, ki se Ti je lesketala v očeh, ko si živel med svojimi učenci v razredu, ko si krenil med naše kmečke ljudstvo, ko si se mudil med svojimi tovariši. Cepljenje sadnega dreva in sajenje vrtnic na vrtove vaških hišic, Te je privedlo v sredino vaškega življenja, da si kot malokdo med nami poznal slovenjega kmetja in njegov dom. Še več, ne samo, da si spoznal te skromne koče naših lepih gričev, saj jih pozna marsikdo, tudi v ljubili Tebe in Tvoje, večinoma samo njim posvečeno življenje.

Obisk v Tvojo delavnico bi bil zgovorna priča, da tudi v zimskem času lahko najdeš na vasi dovolj živga in zdravega stika z našo vasjo. Najbrž ni bilo ročnega dela, ki bi ga ne zmogla Tvoja večja roka — od okvira za podobu, ki si ga rad rezljal v narodnem slogu, do barvanja lesenih križcev, na katerih je lepelo s starostjo vred še mnogo mnogo neutešenih želja in neuslišanih molitev, do vezanja knjig, s katerimi si marsikateremu prijatelju okrasil knjižnico, in marsikateri kmečki družini ohranil dobro čtivo, ki se bo še leta čitalo iz roda v rod. Kdo še ni videl napisov na domači šoli, na slikah, pri domačih obrtnikih ali bilo kje, katere je krasila svojstvena pisava Tvoje večje roke?

Menda je ni hiše pri Sv. Andražu v Slov. goricah, kjer je bilo Tvoje prvo službeno mesto, da bi ne imela nate kakšnega spomina, ki bo živo pričal o tvoji delavnosti in zdravi ljubezni do ljudstva.

Z živo vneto si se zanimal tudi za narodna ročna dela, jih marljivo in z velikim razumevanjem zbiral in se potem pri njih učil kaj je naše ljudsko delo in kaj nam je prinesla meščanska prosveta. Tvoja hišica v gorici pri Mali Nedelji, katere sleherni podoba in pohištvo si hotel okrasiti v narodnem slovenskem slogu, bi vedela o tem Tvojem poslanstvu povedati marsikatero mično zgodbo o delu, kako si prišel do tega ljudskega zaklada. Če bo pa kdaj noga ošabnega tujca, ki se tako rad spreha po teh zelenih gričih, prestopila njen prag, bo morala nehoče kloniti pred lepoto, ki je samo naša pred sosedi in svetom!

Dobri tovariši Franček, v trpkem trenutku, ko moramo verjeti, da si odšel k trem že umrlim dragim tovarišem iz našega šolskega gnezda, sili v človeka misel — vprašanje: zakaj si moral ravno Ti tako zgodaj zapustiti svoje delo? Mar zato, ker je kruta pravica smrti takšna, da se morajo najboljši posloviti prvi? Ne vem! Vem le to, da mi tovariši ne bomo nikoli več slišali Tvoje žive besede, Tvoj vrt in Tvoja delavnica pa ne bosta naša mojstra Tvoje roke.

V slovo pa Ti lahko iz srca kličemo: mnogo si ustvaril za svoja mlada leta, mnogim si lahko svetel vzor tihega dela!

V gričkih Slovenskih goric pa se bo v živem spominu ljudstva šepetalo od ust do ust, od cveta do cveta Tvojih vrtnic: nekoč je živel tu mlad učitelj, dobro in skromno srce, pa je prezgodaj umrlo, zakaj, kdo ve? Tvoj sošolec Zmago.



Velika zaloga ur in zlatnine tudi na obročno odplačevanje brez povišanja cen **M. ILGERJEV sin, urar in juvelir**
MARIBOR, Gosposka ulica 15.
Zahtevajte brezplačen cenik!

† Kokl Jožef

V nedeljo, 2. julija, smo pokopali v Studenicah pri Poljčanah tovariša Kokla Jožefa, šolskega upravitelja v pokoju.

Ponosen na svojo Prlekijo, kjer je bil njegov rojstni kraj in kjer je tudi nastopil svojo prvo učiteljsko službo v Vržeju in Kapeli od l. 1887. do 1898., se je je rad spominjal ob vsaki priliki.

A že leta 1898. ga najdemo v slovenjebistriškem sodnem okraju, iz katerega ni več odšel. Služboval je v Poljčanah, Spod. Poljskavi, Slov. Bistrici, kratek čas v Smartnem na Pohorju, a največ pa je bil v Studenicah, kjer je bil prvič kot učitelj od 1899. do 1903., drugič pa kot šolski upravitelj od 1908. do svoje smrti, saj je ostal tukaj po svoji upokojitvi l. 1925.

Prijazne Studenice z zelenim Bočem so se mu tako priljubile, da so postale njegova druga domačija. Tu je našel tudi svojo življenjsko družico, ki pa mu je zgodaj umrla, zapustivši mu 3 majhne otroke. Vendar naš Kokl ni obupal. Prevzel je sam vzgojo svojih otrok ter jim skušal nadomestiti prerano umrlo mater. Vse tri je z lastnim samozatajevanjem spravil do kruha, kar je vedno poudarjal in bil srečen, ko je videl, da so tudi njegovi otroci srečni.

Kdo ni poznal tov. Kokla? S svojimi jeklenimi živci in odločnim, samozavestnim nastopom si je pridobil vsakega, kdor koli je prišel z njim v stik. Bil je odkrit poštenjak, zagovornik pravice ter neustrašen, ki je s svojo jasno in odločno, četudi včasih navidez ostro besedo vsakega prepričal, da bije v njegovih prsih blago srce.

Splošne vesti

IZPRAZNJENA MESTA

V Stični je prosto učiteljsko mesto, ker je bil od tu premeščen Ambrožič Lado.

Sreska učiteljska društva prosimo, da v zvezi z našo okrožnico št. 273 z dne 7. septembra 1939. takoj dostavijo sekciji članske sezname v dvojniku po stanju 1. septembra in mesečno prijavo za september. Članski seznam in prijavo se morata po številu članstva ujemati. Z organiziranimi učitelji poročene učiteljice v seznamu podčrtajte. — Istočasno opominjamo vsa sreska društva na tukajšnji dopis št. 275 z dne 5. sept. 1939. Dalje sporočamo, da bomo tiskovine mesečnih prijav pošiljali le onim društvom, ki jih bodo naročila. Uprava sekcije.

Učiteljski pravnik

—Š šolski upravitelj in redovanje učencev. Na notico pod tem naslovom smo prejeli sledeče pojasnilo:

V zvezi z notico, priobčeno v 5. številki Vašega c. lista z dne 7. sept. 1939. pod rubriko »Učiteljski pravnik«, v kateri nekdo trdi, da je bila »na tečaju za šolske upravitelje v Ljubljani v dne 3. in 4. avgusta t. l. v nekem referatu izrečena trditev: Sopotpis šolskega upravitelja na spričevalu pomeni, da upravitelj soodloča pri kvalifikaciji učencev« — moram v interesu stvari ugotoviti tole:

Omenjena trditev ni bila izrečena v nobenem referatu. Pač pa je bilo rečeno, da slabe ocene učencev ugotavlja upravitelj in razredni učitelj. Tako je namreč odločilo ministrstvo za prosveto s svojim odlokom O. n. br. 36.619/33.

Prosim, da izvolite to priobčiti v svojem c. listu pod isto, zgoraj omenjeno rubriko ter pojasniti, da zato tudi vsi sklepi, izvajani iz zgoraj navedenih napačnih premis, niso točni, marveč je točno le to, da o prestopu prizadete učence odločata skupno šolski upravitelj in razredni učitelj. Če pa učencem nima niti slabih niti dvomnih ocen, tedaj izvrši prevod v višji razred sam razredni učitelj.

V Ljubljani dne 13. septembra 1939.

Prof. Jeglič Milko,
banski šolski nadzornik.

Družba sv. Mohorja je izdala v prvih dneh septembra prvi del Möderndorferjeve Slovenske začetnice

—Š Vprašanje? 1. Kolika pogrebna pripada vdovu po umrli aktivni učiteljici.

2. Ali pripada vdovu, ki je zasebni uradnik, tudi pokojnina po pokojni ženi (nad 9 službenih let) in kolika.

Odgovor. Ad. 1. Kot pogrebna pripada po § 95. U. Z. enomesečna celokupna plača, pokojne soproge.

Ad 2. Po § 147., odst. 1., U. Z. pripada rodbinska določila le zakoniti ženi in otrokom, rojenim v zakonitem zakonu ali pozakonjenim.

Bil je odličan družabnik, dovtipen in obdarjen s polnim košem humorja.

Kot izvrsten pevec in godbenik se je rad družil s pevci, vodil pevske zборе, sodeloval pri raznih orkestrih, kajti čutil se je kljub svoji starosti — bil je v 72. letu — vedno mladostnega ter ljubil družbo mladih življenja polnih ljudi. In zato ni čudno, da se ga je mladina tako rada oklepala.

Kot učitelj in upravitelj je bil strog, ljubil je red ter bil vzgled svojim tovarišem.

Se nedavno, ko je čutil, da z njim ni nekaj v redu, je pel: »Zdaj vse minulo je, nič več pel ne bomo«, kakor bi slutil, da se mu bliža zadnja ura.

Bil je odločen Slovenec ter kot tak bil med vojno tožen veleizdajstva, ker je pri neki priliki na zemljevidu kazal, kako so razvrščene bojne sile ter dejal, da je Rusija večja, kot bivša Avstro-Ogrska. Bil sem priča, ko se je zaradi tega moral zagovarjati pred sodiščem. Ni imel nobenega zagovornika, ampak zagovarjal se je samozavestno sam ter bil tudi oproščen.

Dokaz, kako je bil spoštovan v svojem kraju od domačinov, katerim je bil kot šol. upravitelj in kot mnogoletni občinski tajnik in nekaj let tudi gerent svetovalec in dobrotnik, je bila obilna udeležba pri pogrebu, pri katerem so ga spremljali tudi njegovi tovariši od blizu in daleč ter mu v slovo tudi zapeli. Od pokojnika se je poslovil g. Koropec Ivan, upokojeni šolski nadzornik, domači g. župnik in jaz, ki mi je bil učitelj in moj dobri in tovariški upravitelj.

Dragi tovariši Kokl! Počivaj sladko pod zelenim Bočem, ki si ga tako ljubil in našel pod njim svoje zadnje počivališče. Slava Tvojemu delu in spominu. Živko Janko

— Umetnostna razstava tovariša Franja Stiplovskega. V nedeljo, dne 17. septembra, bo odprl slikar Franjo Stiplovskega svojo umetnostno razstavo v Jakopičevem paviljonu. Po dolgih letih bomo spet lahko videli dela našega tovariša, ki ga tako domovina kakor tujina priznava kot zrelega umetnika. Razstavil bo vsa pomembnejša dela poslednjih let, zlasti olja in grafiko. Res da je čas za vse take in slične priredbe neprimladen, pa bomo vendar poskušali razstavo gmotno in moralno podpirati. Razstava bo odprta vsak dan od 9. do 18. ure in bo trajala 14 dni. Tovariše in tovarišice iz Ljubljane in bližnje okolice tovariško pozivamo, da si ogledajo to razstavo, o kateri bomo še obširneje poročali.

Manjše hiše

so naprodaj v Ljubljani (mesto), v Kosezah, na Brdu pri Ljubljani, v Križah pri Trzinu, v Smartnem pod Šmarno goro, v Litiji, na Rakeku, v Cerknici in v Višnji gori. — Vprašajte pri

Kmetijski posojilnici v Ljubljani

Mladinska matica

—mm Naročnina na »Naš rod« znaša letno pri skupnem naročilu na šoli 25 din, pri posameznih naročilih na dom 30 din, za inozemstvo 40 din. Pri skupnih naročilih se naročnina plačuje lahko tudi mesečno po 2,50 din. Naročniki »Našega roda« prejmejo za ta denar poleg lista še 3 knjige, med temi eno v barvnem tisku. List in knjige so bogato ilustrirani. To priobčujemo v »Učit. tovarišu«, ker se obračajo tudi učitelji na upravo za tozadevne informacije.

—mm Nagrade, ki so bile izžrebane za naročnike »Našega roda« ob 10 letnem jubileju lista, so bile po veliki večini razposlane že ob koncu šolskega leta. Vendar še nekaj šol, ki so bile pisмено obveščene, da so nagrade ne bi poslalo imen izžrebancev. Te nagrade so še vedno na razpolago pri upravi Mladinske maticе.

—mm Nekaj primerjave lanskih in letošnjih naročnikov »Našega roda« na šolah:

Šola	naročnikov lani	letos
Birčna vas	6	8
Buče pri Kozjem	4	6
Cerklje, deklška	130	150
Cirkovce	21	29
Čatež ob Savi	4	—
Dobovec, p. Trbovlje	4	—
Dobrova pri Ljubljani	34	38
Gorenje Otave	15	—
Št. Gotard	24	19
Homec, p. Kamnik	28	16
Št. Ilj pri Velenju	14	24
Kamna gorica, p. Radovljica	18	21
Konjice, deklška	17	—
Ljubljana, I. deklška	82	93
Slov. Bistrica, deška	43	65
Smlednik	20	36
Šmihel nad Mozirjem	9	11
Zali log	8	14